

Illustration: Annika Sköld Lindau

INNEHÅLL

INLEDNING

3647 Arbets- och miljömedicinen i centrum *Kjell Torén*

KLINIK OCH VETENSKAP

3649 Arbete, miljö och hälsa – ett 100-årsjubileum *Kjell Torén, Maria Albin*

3652 Sotpartiklar gör luften farlig – igen *Bertil Forsberg*

3656 KOL också en yrkessjukdom *Kjell Torén, Jonas Brisman*

3659 Doser från bostad och föda – små men farliga *Maria Albin, Staffan Skerfving*

3664 Epidemin av belastningsskador i Sverige *Mats Hagberg, Eva Vingård*

3668 Nya åtgärder mot gamla kontaktallergener *Carola Lidén*

3674 Hur många larm om hälsorisker är lagom? *Anders Ahlbom*

Omslag och illustrationer:
Annika Sköld Lindau

GÄSTREDAKTÖRER:

MARIA ALBIN, docent, överläkare, Yrkes- och miljömedicin, Universitets-sjukhuset i Lund
KJELL TORÉN, (presentation, se artikel bredvid). Som gästredaktörer har Maria Albin och Kjell Torén bistått redaktionen med planering, granskning och artikelurval.

Läkartidningens teman ska förstärka det medicinska innehållet och ge en helhetsbild av aktuella medicinska områden. Nästa tema finns i Läkartidningen nr 7 som utkommer den 13 februari 2008. Temat kommer att vara våld mot kvinnor.

ARBETS- OCH MILJÖ-MEDICINEN I CENTRUM

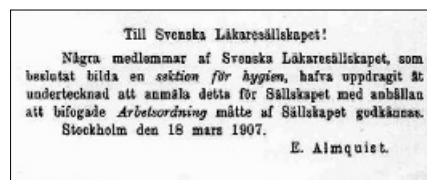
Arbets- och miljömedicinen arbetar med prevention. Framgångar har rönts inom flertal områden såsom kontaktallergier och yrkeslungsjukdomar. Men fortfarande finns det mycket kvar att göra.

KJELL TORÉN, professor, överläkare, Arbets- och miljömedicin samt lungmedicin och allergologi, Sahlgrenska Universitets-sjukhuset/Sahlgrenska, Göteborg
kjell.toren@amm.gu.se

Svenska Läkaresällskapets sektion för arbets- och miljömedicin fyller 100 år 2007, och därför har Läkartidningen i detta nummer ett tema om arbets- och miljömedicin. Arbetsordningen för Svenska Läkaresällskapets sektion för hygien godkändes 1907, och i detta ämnesområde ingick också det som vi i dag kallar för arbets- och miljömedicin och medicinsk mikrobiologi. Därför inleder vi vårt 100-årsjubileum på 2007 års riksstämman med ett gemensamt symposium om miljö, mikrober och allergi tillsammans med Föreningen för medicinsk mikrobiologi.

Läkare har under många hundra år varit uppmärksamma på att exponeringar på arbetsplatserna kan ge upphov till en mängd olika sjukdomar, och under första halvan av 1900-talet har det varit yrkeslungsjukdomarna som stått i centrum. Under senare delen av förra seklet så har det varit sjukdomar orsakade av belastningar och stress som varit uppmärksammade.

Den kliniska miljömedicinen har sitt ursprung i kolerabekämpningen på 1800-talet och den därav följande utbyggnaden av städernas avloppssystem. Senare blev också bekämpandet av infektionssjukdomar framträdande i det som blev hygien och miljömedicin. Under 1900-talet har höga exponeringar för kemikalier, metaller och strålning uppmärksamats som orsaker till

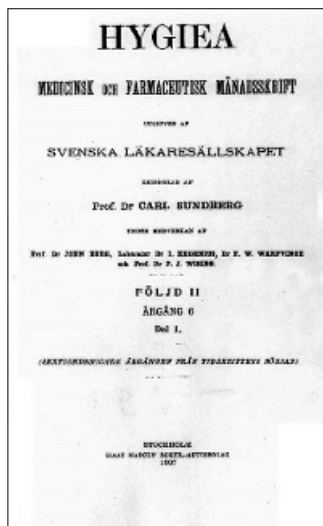
Upprop i mars 1907.

olika sjukdomar. Dessa exponeringar förekom både i den yttre miljön och på arbetsplatserna. Under senare år har vi även fått kunskap om att många sjukdomar kan orsakas även av ganska låga nivåer. Det finns flera viktiga områden som inte omfattas av temanumret, till exempel trafikbuller och stress i arbetslivet.

Som arbets- och miljömedicinare arbetar vi med prevention, och vi har skördat framgångar inom många områden, såsom kontaktallergier, yrkeslungsjukdomar och lösningsmedelsskador, men vi har fortfarande mycket kvar att göra. Inom arbetsmiljöområdet gäller detta särskilt arbetsrelaterad stress och ohälsa, skiftarbete och belastningsrelaterade sjukdomar, där framstegen hittills varit små. Vad gäller den

yttre miljön finns ytterligare stora vinster att göra genom att reducera befolkningens exponering för radon, buller, trafikavgaser och kemikalier.

Artikelserien skulle med fördel kunna användas i undervisningen, till exempel på läkarlinjen eller på andra grundutbildningar. En viktig kunskap som serien förmedlar är att många av våra vanliga folksjukdomar, som till exempel kroniskt obstruktiv lungsjukdom, har en multifaktoriell etiologi.

Svenska Läkaresällskapet månadsskrift »Hygiea« från 1907.